

Examenul național de bacalaureat 2025
Proba E. b)

Limba și literatura croată maternă

Varianta 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(45 de puncte)

Pažljivo pročitaj slijedeći ulomak:

S kriškom sira i nešto kruha u torbici gegasmo mi dan na dan u seosku pučku školu. Iz kuće našega susjeda, maloga "kanonika", polazili su sa mnom Miho i Pero. Miho bijaše prava slika i prilika svoga oca. Malen, jak, otresit i crnomanjast dječarac; teško je učio, a još manje znao. Pero je bio bjelokos kano janje, a slabušan i mekan poput kanarinca. On je lakše učio od svoga brata Mihe, ali bijaše mlake, nemarne naravi. Kada ga učitelj oštrim glasom upita: - Zašto, Pero, danas opet ne znaš lekcije? - on ni najmanje zbunjen, hladno kao da iz njega diše led, odgovara: - Nijesam učio. - A zašto nijesi učio, majčin sine? - Nije mi se htjelo. - Kako ti se nije htjelo? - Tako! Sanjao sam da su došli anđeli po mene da me odvedu u daleku, veliku, beskrajnu livadu, punu zelenila i cvijeća. Slatko me cjelivaju i grle, te mi šapću da mi ne treba ništa učiti... Meni je tako ugodno, ugodno bilo... Ja o tom mislim, često mi srce dršće, pred očima tamni i nešto kano da će me onaj hip zadušiti... Biva da me netko polagano podiže i vuče uvis... kao da ću poletjeti... Tako to... Ne mogu, neću učiti. - Sada bi učiteljev krupni glas omekšao, da je bio kano i Perin. - Sjedi, sjedi, Perica moj! - On ga pogladi: - Ti ćeš već drugi put naučiti. - A Perici se zarumeniše jagodice na slabašnim bijelim obrazima. Očice bi nepomično upirao u sliku raspetoga Isusa na stijeni i kano da su mu jedva vidljive kapljice suza zaiskrile u zjenicama... Svi smo voljeli Pericu. Sažalno, sveto, duboko neko čuvstvo obuzimalo je duše naše. A ja u takvim zgodama vazda tajno i kradom otirah suze.

Miho nije obično znao lekcije ili je tako teško odgovarao i zapinjao da je učitelj iz njega vukao riječi kano duboko zabite čavle iz tvrda drva... - Slabo, slabo, Miško moj! - uzmahuje učitelj glavom... Slabo... - Ja sam učio dugo, glava me još i sada boli... - odvraća Miho okorjelo i sporo, a oči su mu neprestance uprte u zemlju. Brata Pere nije volio. Često bi ga gurnuo, bocnuo podmuklo. Ovaj mu se krotko ugibaše te ga katkada mirno opominjaše: - Miho, zašto si takav... - S nama se nije nikada ni Miho ni Pero upuštao u kakve igre. Miho povukao preda se knjigu ili tablicu, pa neprestance u to bulji, ne obazirući se ni na koga. Jao si ga onomu tko ga dirne. On bi poletio za njim poput risa, zagrebao ga noktima; udario ga šakom ili nogom, dapače u nuždi i ugrizao. Jedanput njega tako zadubljena netko bocnu od njih petorice što stajahu u hrpi blizu njega. Miho se obori na njih zabuniv se malo: koji ga je to od njih taknuo? Ali se snađe u isti tren te svu petoricu izmlati: nekoga palcem sunu, nekoga uštupnu, nekoga nogom gurnu, nekoga laktom tresnu tako da svi dosta dobiše... I mi se bojasmo mladoga nabitoga Miše, ali i stanovito strahopočitanje ovlađivalo nas prema njemu... U susjedstvu na našim brdima nadjenuše mu: bit će pravi mali "kanonik"...

Pero je uvijek sanjario i zanosio se u neki nama nepoznati svijet. Često mu u takvu sanjarenju zatreptiše ušne mišice na smiješak. No hitro se ispravi i poozbilji. Dirne li ga tko, on se blago ogleda, nasmiješi i makne dalje sa svoga mjesta kano da će reći: - Izvoli, brate, ako ti je tijesno, ili ako sam ti na putu.[...]

Ante Kovačić – *U registraturi*

A. Na temelju podataka iz gornjeg književnog teksta odgovorite, na ispitnom listu, na slijedeća pitanja:

1. Izdvojite iz teksta osam osobine Mihe.	8 bodova
2. Pronađite u tekstu kakav je bio Pero Mihin brat.	6 bodova
3. Izdvojite zašto Pero nije učio u školi.	3 boda
4. Pronađite četiri aktivnosti koje bi Miho uradio ako bi mu netko smetao.	4 boda
5. Razvrstajte književno djelo u odgovarajuću književnu vrstu i književno razdoblje.	2 boda
6. Objasnite značenje frazema „biti prava slika i prilika“.	2 boda

B. Sastavite tekst od najviše jedne stranice u kojem biste razmotrili kriterije koji su ključni za učenje u životu, polazeći od sopstvenog iskustva, kao i na temelju ideja iznesenih u gornjem tekstu Ante Kovačića.

Pri pisanju teksta imajte na umu slijedeće:

1. sadržaj teksta: a) Izražavanje mišljenja o zadanoj temi – 2 boda; b) Predstavljavanje dvaju argumenata – 4 boda; c) Razvijanje spomenutih dvaju argumenata – 4 boda; d) Upotrebljavanje ideja iz književnog teksta – 1 bod; e) Upotrebljavanje podataka iz stvarnog života – 2 boda; f) Jasna formulacija zaključka – 2 boda	15 bodova
2. kontinuitet teksta i logičan slijed informacija,	2 boda
3. podjela teksta na uvod, sadržaj i zaključak,	1 bod
4. formalno uređivanje teksta.	2 boda

SUBIECTUL al II-lea

(15 puncte)

„Ako učenje ne shvatimo doslovno kao usvajanje informacija, već kao usvajanje životnog iskustva, onda možemo reći da učenje nikada ne prestaje. Cijeli život čovjek uči kako savladati određene životne situacije i kojom metodom riješiti neki problem. Čovjek je misaono biće i ima sposobnost razmišljanja i učenja te na taj način dolazi do rješenja. Učenje predstavlja način izgrađivanja svoje ličnosti. Kaže se da vrijediš onoliko koliko znaš. Na neki način svojim učenjem i količinom svoga znanja stječemo status u društvu. Čovjek koji mnogo zna dobiva poštovanje i divljenje te je lakše prihvaćen u svojoj okolini. Čovjek koji dijeli svoje znanje u svrhu pomoći drugima, za mene zaslužuje još višu razinu poštovanja.“

Izvor: <https://www.maminsvijet.hr/briga-o-djeci/skolarci/sto-je-ucenje-i-zasto-uopce-uciti/>

Napišite na jednoj stranici sastav u kojim ćete izložiti značenje učenja za čovjeka. U pisanju možete se služiti osobnim iskustvom.

1. Vanjski oblik sastava	2 boda
2. Unutarnji oblik sastava: a) sadržaj – 2 boda; b) kompozicija – 2 boda; c) jezična sredstva – 4 boda; d) stil sastava – 3 boda	11 bodova
3. Opći ton djela	2 boda

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Napišite esej od 3 - 4 stranica u kojemu ćete usporediti pjesme Svakidašnja jadikovka, Tina Ujevića i Jama, Ivana Gorana Kovačića. Esaj će biti strukturiran sa naglaskom na dve naučene pjesme. U pisanju eseja ćete staviti naglasak na slijedeće zahtjeve:

1. Sadržaj eseja:	24 bodova
a) razdoblje kojemu pripadaju pjesme;	
b) pronalženje triju osobina svake pjesme;	
c) kratak komentar svake naučene pjesme;	
d) uspoređivanje pjesama po temi koju obrađuju;	
e) uspoređivanje upotrebljavanja stilskih figura i pjesničkih slika u naučenim pjesmama.	
2. Formalna struktura eseja (podjela na uvod, sadržaj i zaključak – 1 bod, kontinuitet i logičan slijed informacija – 2 boda, respektiranje pravopisnih norma jezika – 2 boda, izgled i čitljivost teksta – 1 bod)	6 bodova